

запровадження інституту адвокатури у систему правосуддя, і тим самим забезпечить дотримання принципу адвокатської таємниці під час здійснення адвокатської діяльності. [5]

Що стосується проведення незаконних розшукових дій щодо адвокатів, то пропонується закріпити у КПК, що докази, що були отримані з порушенням гарантій адвокатської діяльності є недопустимими у кримінального провадження, і тоді судді під час звершення правосуддя не будуть приймати необ'єктивні рішення.

Список використаної літератури:

1. Звіт про порушення прав адвокатів та гарантій адвокатської діяльності в Україні. Національна асоціація адвокатів України. 2018. С. 44.
2. Вісник Національної асоціації адвокатів України. // Національна асоціація адвокатів України. 2020. №1-2 (60). С. 97.
3. Меліхова Ю. О. Проблемні питання та шляхи реформування систем адвокатури в Україні. Наше право. 2017. №2. С. 170-176.
4. Гарантії адвокатської діяльності в Україні у світлі стандартів Ради Європи, текстова трансляція. Судово-юридична газета. 2020. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/160070-garantiyi-advokatskoyi-diyalnosti-v-ukrayini-u-svitli-standartiv-radi-yevropi-tekstova>.
5. Комітети НААУ дадуть правову оцінку кожному випадку порушення прав адвокатів. Кваліфікаційно-дисциплінарна комісія адвокатури Київської області. 2020. URL: <http://kdkako.com.ua/komitety-naau-dotrymuyut%CA%B9sya-pravovyykh-vidhukiv-pro-rizni-pravdyvi-advokaty/>.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент **Свида Олексій Георгійович**

Черевко М.Д.

студент 1-го курсу магістратури факультету цивільної та господарської юстиції Національного університету «Одеська юридична академія

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАХИСНИКА ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Як зазначено в ст. 59 Конституції України кожен має право на безкоштовну правничу допомогу[1] та зі змісту ст. 52 Кримінального процесуального кодексу ми можемо зрозуміти, що право на захист від

кримінального обвинувачення є однією із основних засад кримінального процесу та, майбуть, основною гарантією дотримання прав та свобод особи, яка підозрюється або обвинувачується у вчиненні злочинів[2].

Забезпечення підозрюваному, обвинуваченому, підсудному права на захист полягає в тому, що закон: наділяє їх як учасників процесу такою сукупністю процесуальних прав, використання яких дозволяє їм особисто захищатися від підозри чи обвинувачення у вчиненні злочину, обстоювати свої законні інтереси; надає згаданим особам право скористатися юридичною допомогою захисника; покладає на особу, яка провадить дізнання, слідчого, прокурора, суддю і суд обов'язок до першого допиту підозрюваного, обвинуваченого і підсудного роз'яснити їм право мати захисника і скласти про це протокол, надати їм можливість захищатися встановленими законом засобами від пред'явленого обвинувачення, забезпечити охорону їхніх особистих і майнових прав, а також в певних випадках забезпечити обов'язкову участь захисника. Отже, обов'язок захисту особи під час кримінального провадження покладається на адвокатуру – недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому цим Законом [3].

Процесуальний статус захисника – одна з найскладніших і разом із тим найактуальніших проблем теорії та практики кримінального процесу, з висвітленням якої пов'язане вирішення багатьох інших питань, таких як механізм реалізації процесуальних повноважень захисника, ступінь участі захисника в процесі доказування, предмет і межі доказування захисником, ефективність здійснення захисником функції захисту[4]

Як зазначає В.О. Попелюшко, захист у кримінальному судочинстві – це система передбачених і не заборонених законом дій суб'єктів захисту та відносин, що виникають при цьому, спрямованих на повне чи часткове спростування фактичного та юридичного боку підозри або обвинувачення, з'ясування обставин, які спростовують підозру або обвинувачення, виключають кримінальну відповідальність та покарання, забезпечують права, свободи та законні інтереси підзахисних [5]. Висококваліфікований захист підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію) забезпечується захисником, який є адвокатом відомості про якого занесені до Єдиного реєстру адвокатів України та має свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю та посвідчення адвоката України.

Адвокат у кримінальному провадженні здійснюючи функцією захисту: надає правову інформацію та консультує свого підзахисного, складає заяви скарги, готує процесуальні документи, захист прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого,

виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), здійснює збирання доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок. Ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів. Постанова слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій може бути оскаржена слідчому судді.[2]

Захисник користується процесуальними правами з моменту подання слідчому, прокурору, слідчому судді чи суду відповідних документів. До таких документів, що підтверджують повноваження захисника на участь у кримінальному провадженні, належить: свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю; ордер, договір із захисником або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд зобов'язані надати затриманій особі чи особі, яка тримається під вартою, допомогу у встановленні зв'язку із захисником або особами, які можуть запросити захисника, а також надати можливість використати засоби зв'язку для запрошення захисника. Відповідно до ст. 49 КПК України слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд зобов'язані забезпечити участь захисника у кримінальному провадженні у таких випадках: відповідно до вимог ст.52 КПК України участь захисника є обов'язковою, а підозрюваний, обвинувачений не залучив захисника; підозрюваний, обвинувачений заявив клопотання про залучення захисника, але за відсутністю коштів чи з інших об'єктивних причин не може його залучити самостійно; слідчий, прокурор, слідчий суддя чи суд вирішить, що обставини кримінального провадження вимагають участі захисника, а підозрюваний, обвинувачений не залучив його. Захисник може бути залучений слідчим, прокурором, слідчим суддею чи судом в інших випадках, передбачених законом, що регулює надання безоплатної правової допомоги. До суб'єктів на надання безоплатної вторинної допомоги належать адвокати, які включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на постійній основі за контрактом; адвокати, включені до Реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу на тимчасовій основі на підставі договору [6].

Також адвокат під час кримінального провадження може виступати, як представник потерпілого і діє в такому випадку уже ближче до сторони

обвинувачення, також адвокати можуть представляти інтереси свідків та цивільних позивачів і відповідачів.

Отже, по-перше, участь адвоката захисника у кримінальному провадженні є конституційною гарантією громадянина отримати кваліфіковану правову допомогу, по-друге, захисник у кримінальному провадженні забезпечує принцип змагальності, особливо під час досудового слідства не допускаючи фальсифікації доказів та здійснення розслідування забороненими методами.

Там не менше, можна зробити висновок, що зараз ми на правильному шляху і надалі потрібно тільки посилювати роль адвоката в кримінальному провадженні. В жодному разі не можливо допустити зменшення та звуження прав та гарантій професійної діяльності захисника у кримінальному процесі, адже саме це і буде запорукою повного, об'єктивного справедливого досудового розслідування і судового розгляду, захисту прав та законних інтересів осіб з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. А це в свою чергу приблизить нас до побудови вільної, демократичної, соціальної та правової держави.

Список використаної літератури:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 року № 5076-VI. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
4. Фоміна Т. Г. Забезпечення слідчим процесуальних прав підозрюваного: монографія. Харків: НікаНова, 2014. 232 с.
5. Попелюшко В.О. Функція захисту в кримінальному судочинстві України. Національний університет «Острозька академія». 2009. С. 103
6. Про безоплатну правову допомогу: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17#Text>.

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», професор **Косюта Михайло Васильович**